

«Τρωάς»

Μια ωμή ακτινογραφία του πολέμου και της ανθρώπινης φύσης

Γιώργος Μητρόπουλος
17/10/2017

Ήταν από τους μονολόγους που κέντρισαν την προσοχή κοινού και κριτικών την περσινή θεατρική σεζόν. Η «Τρωάς» του Δημήτρη Δημητριάδη είναι ένα έργο για τον παραλογισμό και την καταστροφή που φέρνει ο πόλεμος, αλλά και την σκληρότητα που τον συνοδεύει.

Ο Σάββας Στρούμπος σκηνοθέτησε αυτό το «ωμό» κείμενο, αφήνοντας στην άκρη την επικαιρότητα και φωτίζοντας τον πόλεμο ως προέκταση της ανθρώπινης φύσης. Ενέτεινε την πρόθεση του συγγραφέα να αποτυπώσει τη αδιάρρηκτη σχέση ανθρώπου και πολέμου, την τρυφερότητα, το λυρισμό και τα συναισθήματα που αυτή δημιουργεί. Παράλληλα, όμως, δείχνει πώς αυτός ο μηχανισμός καταστροφής μπορεί να αποτελέσει και μηχανισμό αυτογνωσίας για τον ίδιο τον άνθρωπο.

Η παράσταση παρουσιάζεται τώρα στο νέο χώρο του θεάτρου Άττις από την Παρασκευή 20 Οκτωβρίου. Συζητήσαμε με τον Δαβίδ Μαλτέζε, απόλυτο πρωταγωνιστή και των τριών ρόλων του έργου για την ουσία του έργου, για τους σύγχρονους πολέμους, αλλά για το πώς έλκεται η ανθρώπινη φύση από αυτούς.

Τι είναι ακριβώς η «Τρωάς» του Δημήτρη Δημητριάδη;

Η «Τρωάς» είναι ένα τρίδυμο, ουσιαστικά είναι τρεις μονόλογοι, όμως το κείμενο είναι ενιαίο και μιλάει για τη φρόκη του πολέμου με μια τρισδιάστατη φωνή που παίρνει τη μορφή ενός μονολόγου. Στο πρώτο μέρος του έργου το καθένα από τα τρία πρόσωπα, ο Πρίαμος, ο Έκτωρ κι ο Αστυάναξ μας μιλούν για το πώς βίωσαν τον πόλεμο. Στο δεύτερο μέρος, το κάθε πρόσωπο μιλά ως ένας από τους άλλους τρεις. Στο τρίτο, μιλά η Τρωάς (Η Πόλη) με τα λόγια και των τριών: μία φωνή που εμπεριέχει και τις τρεις γενιές και που τις υπερβαίνει, οδηγώντας σε μία ολική και τελική σύνοψη.

Ποια είναι τα ζητήματα που θίγει το έργο; Ποια είναι τα θέματα που θέτουν οι τρεις γενιές;

Η «Τρωάς», με αφορμή τον τρωικό πόλεμο μιλάει για όλους τους πολέμους όλων των εποχών, για το «τότε», το «τώρα» και το «μετά», μιλάει για την έννοια «πόλεμος» που είναι μια καθαρά ανθρώπινη εφεύρεση, μια μηχανή καταστροφής. Για όλα αυτά μιλάει «χωρίς φραγμούς, υπονοούμενα, χωρίς υπεκφυγές και ωραιοποιήσεις».

Στο έργο αυτό δίνεται ευκαιρία να μιλήσουν τα ίδια τα πρόσωπα – σύμβολα της εξουσίας: ο βασιλιάς της Τροίας ο Πρίαμος, ο γιος του ο Έκτορας κι ο εγγονός του ο Αστυάναξ. Μιλούν από τον Άδη όντας ήδη νεκροί. Τρεις διαφορετικές γενιές όπου ο ένας γεννά τον άλλον, ο ένας είναι η συνέχεια του άλλου. Βλέπουμε τον Τρωικό πόλεμο από την πλευρά των ηττημένων, όμως ακόμα και ως ηττημένοι, οι ήρωές μας αναζητούν τον πόλεμο «ξανά και ξανά», γιατί χωρίς τον πόλεμο η ύπαρξή τους δεν έχει νόημα.

Πώς είναι στημένη η παράσταση και ποια είναι τα στοιχεία του έργου που αναδεικνύει η σκηνοθετική προσέγγιση;

Στην παράστασή μας δεν παρουσιάζουμε τους τρεις αυτούς ήρωες ως χαρακτήρες αλλά ως πρόσωπα – σύμβολα που εισβάλουν στο «πάσχον σώμα» του ηθοποιού. Έτσι αποκτούν μορφή και φωνή και ο Λόγος του ηθοποιού γίνεται «αγωγός – όχημα» για να ακουστούν οι φωνές τους. Σημαντικό ρόλο παίζει το ηχητικό περιβάλλον που δημιουργεί με ένα διαλυμένο πιάνο η ηθοποιός & μουσικός η Έλλη Ιγγλίζ. Συνειδητά η παράστασή μας δεν έχει σκηνικά παρά μόνο κάποια αντικείμενα που το καθένα έχει την δική του ιστορία, σαν να είναι από πάντα και για πάντα εκεί. Οι φωτισμοί του Κώστα Μπεθάνη είναι που αναδεικνύουν τον σκηνικό χώρο αλλά και το σκοτεινό βάθος αυτών των νεκρών ηρώων που απεγνωσμένα αναζητούν ένα σώμα, μια φωνή, μια σκηνή για να μπορούν να βγουν από την αφάνεια.

Ποια είναι η βασική πρόκληση που αντιμετώπισες στην ερμηνεία αυτών των τριών διαφορετικών προσώπων, αυτών των τριών διαφορετικών ηλικιών;

Αυτό το κείμενο το έχω στα χέρια μου από το 2013 και είναι αποτέλεσμα πολλών συζητήσεων με τον συγγραφέα. Αρχικά του είχα εκφράσει την επιθυμία αν μπορούσα να έκανα μια παράσταση με κάποιο από τα

κείμενα του. Όμως αργότερα γεννήθηκε η ιδέα από τον ίδιο τον Δημητριάδη να γραφτεί ένα καινούργιο κείμενο που θα είχε ένα συγκεκριμένο θέμα, τον «πόλεμο», και το οποίο βασίστηκε σε κάποια από τα πραγματικά γεγονότα από τη προσωπική μου ζωή. Οπότε η μεγαλύτερη πρόκληση ήταν αυτή η «καταβύθιση» και το «Ταξίδι» στο μακρινό παρελθόν μου. Η δεύτερη πρόκληση ήταν η αναμέτρηση με το είδος του θεάτρου που λέγεται «Μονόλογος» . Ένα δύσκολο είδος που απαιτεί απόλυτη δοτικότητα από τον ηθοποιό.

Τι είναι αυτό που σου αρέσει, σε αγγίζει περισσότερο σ' αυτό το κείμενο;

Η γυμνή και η ωμή αλήθεια. Η εκπληκτική γραφή του Δημητριάδη μας δείχνει την πραγματική πλευρά της ανθρώπινης φύσης μας. Αν μιλάγαμε με ιατρικούς όρους θα μπορούσα να πω ότι μας βγάζει μια ακτινογραφία που μας οδηγεί στην αυτογνωσία.

Το έργο και το θέμα του είναι εξαιρετικά επίκαιρο, αν λάβουμε υπόψη τι συμβαίνει δίπλα στην πόρτα μας. Εσύ πώς βλέπεις τον πόλεμο, την καταστροφή που φέρνει και τον τρόπο που τον διαχειρίζεται ο άνθρωπος σήμερα;

Να σας πω την αλήθεια δεν βλέπω μεγάλη διαφορά στο πως διαχειρίζεται ο άνθρωπος σήμερα τον πόλεμο. Η μόνη διαφορά που βλέπω είναι ότι έχει τελειοποιήσει τα όπλα του και έχει εφεύρει χειρότερους τρόπους να σκοτώνει και να καταστρέφει οτιδήποτε ζωντανό υπάρχει στον πλανήτη μας. Ο Δημητριάδης γράφει την οδηγία στην πρώτη σελίδα του έργου [συνίσταται να αποφευχθούν κάθε είδους απόπειρες προς την υπογράμμιση ή έστω προς την άμεση, ακόμη και έμμεση αναφορά στην επικαιρότητα, όποια κι αν τυχαίνει να είναι αυτή] κι ο λόγος είναι ότι αυτό που συμβαίνει σήμερα δίπλα στην πόρτα μας δεν είναι κάτι καινούργιο αλλά ακολουθεί την ανθρωπότητα από τη γέννησή του.